

Kirjallisuusliite

Valtakunnallinen Mielikirjapäivä, suomalaisen kirjallisuuden päivä ja Aleksis Kiven päivä

Aleksis Kiven ja suomalaisen kirjallisuuden päivää vietettiin 10. lokakuuta. Päivä on samalla valtakunnallinen Mielikirjapäivä. Mielikirja voi olla huomenna eri kuin tänään, eikä kaikilla välttämättä mielikirjaa edes ole. Yhteisesti jaetut lukukokemukset kuitenkin innostavat lukemaan lisää ja tutustuttavat laajemmin kirjallisuuden maailmaan.

Kuulumiset juhlistaa Mielikirjapäivää julkaisemalla kirjallisuusliitteen. Liitteen taittaa abiturienti Seija Viirret. Kustantajana on Pyhäjoen kunnan kulttuuritoimi.

“Yksi kirja tuhatta ihmistä opettaa.”

venäläinen sananparsi

Mielikirjapäivä...

** on hurraahuuto kirjoille ja lukemiselle!*

** päivää vietettiin 10.10. Aleksis Kiven ja suomalaisen kirjallisuuden päivänä*

** pääosassa on koko kirjoihin liittyvä maailma*

“Ihminen ilman kirjoja on kuin lintu ilman siipiä.”

venäläinen sananparsi

“Jos sinulla on kirjasto, sinulta ei puutu mitään. Huone ilman kirjoja on ruumis ilman sielua.”

Cicero

“Se, joka ei lue hyviä kirjoja, ei ole sen paremmassa asemassa kuin se, joka ei osaa lukea.”

Mark Twain

“Jotkut kirjat oat maisteltavia, toiset kokonaisina nielaistavia, ja joitain harvoja voi pureskella ja sulatella.”

Bacon

“Ihmiskuntaa tutkiaksesi tutki sen kirjoja.”

Huxley

“Uusien kirjojen suuri haikka on siinä, että ne estävät meitä lukemasta vanhoja.”

Joubert

“Kirjat ovat parempi maailma maailmassa.”

Smith

Lukupiiri kokoontuu kirjastossa

Sukellus renessanssiin

Pyhäjoen lukion tänä syksynä aloittaneet opiskelijat tutustuivat ensimmäisen jakson aikana renessanssiin historian, äidinkielen ja kuvataiteiden tunneilla.

Opiskelijat perehtyivät William Shakespearen ja hänen näytelmiinsä Romeo ja Julia (1595), Hamlet (1600), Kesäyön unelma (1595-1596), Othello (1604) ja

Rikhard III (1591).

Julkaisemme lyhyitä katkelmia opiskelijoiden esseistä. Osaamista juhlistettiin järjestämällä työnäytöpäivä, jolloin yleisö sai kuul-

la historian esitelmää ja nauttia Shakespearen näytelmiin pohjautuvista minidraamoista; kuvataiteiden tunneilla opiskelijat olivat visualisoineet draamat.

William Shakespeare

ALEKSI RANTAKOKKO

Ennen kuin keskittyä Shakespearen näytelmän tutkimiseen, on varmasti hyvä tietää jotain miehestä itsestään. Hänen kirjoittamanaan pidetään 39 näytelmää. Tämä luku on tietysti arvio, koska Shakespearen aikaan näytelmiin ei aina lisätty kirjoittajan nimeä. Se johtui siitä, että niin näyttelijän kuin näytelmäkirjailijan ammatit eivät olleet arvostettuja tuohon aikaan, joten näytelmien kirjoittajat eivät aina edes halunneet lisätä nimeään valmiiseen käsikirjoitukseen. Näytelmien lisäksi Shakespearen uskotaan kirjoittaneen muutaman kertovan runoelman ja 154 sonetin sarja. Hänen näytelmänsä ovat saavuttaneet maailmalla valtavan suosion, varmasti paljon suuremman kuin hän elinaikanaan olisi osannut aavistaa. Tästä suosiosta kertoo muun muassa se, että kaikki hänen näytelmänsä on suomennettu ja samoin osa hä-

nen kirjoittamistaan soneteista.

William Shakespeare syntyi Avon-joen varrella sijaitsevassa Stratfordin markkinakaupungissa vuonna 1564. Tämä tiedetään siitä, että Stratfordin kirkkoherra merkitsi 26. huhtikuuta 1564 kastekirjaan kohdan, jossa kerrotaan Johannes Shakespearelle syntyneestä Wilhelminisestä pojasta. Williamin kouluajoista ei ole säilynyt tietoja, joten varmaa ei ole, kävi-kö hän yleensä kouluja. Monien mielestä tämän perusteella voidaan kyseenalaistaa Shakespeare näytelmien kirjoittajana. On kuitenkin hyvä muistaa, että William syntyi kohtalaiseen varakkaaseen ja arvostettuun perheeseen ensimmäisenä lapsena, joten hänen voisi ainakin luulla

Heidi Luoto (vas.) esitti William Shakespearea; Juha Kallio oli Hamlet.

opiskelleen arvostetuissa ja hienoissa kouluissa esikoislapsen tuonaikaisella ”oikeudella”.

Lisää lukion ykkösten tuoksia voit lukea liitteen takasivulta.

SARI RINTAMÄKI

Kiinnostaako lukeminen? Täytyykö lukijan mielesi ajatuksista, jotka haluaisit jakaa toisten kanssa? Kirjallisuuden harrastaminen on enimmäkseen yksinäistä puuhaa. Minä luen, sinä luet, ja hän lukee, eikä siinä sen kummempaa. Ystävälle voi sentään joskus hehkuttaa, jos sattuu jostain oikein syttymään.

Kuntalaisten aloitteesta Pyhäjoelle on syntynyt lukupiiri, joka kokoontuu kerran kuussa. Lukupiiri on kaikille avoin ja vapaamuotoinen. Piiriläisiä yhdistää rakkaus lukemiseen. Lukupiiri on valinnut ensimmäiseksi ”ruodittavaksi” Heidi Kõngäs Vieras mies. Piiriläisten on tarkoitus esittää kirjasta omat mietteensä. Tuotoksena tulee varmasti olemaan monisärmäinen, elämää avaava keskustelu. Lukupiiri on parhaimmillaan mahdollisuus syventää luku-elämystä ja laventaa näkemystä.

Seuraavan kerran kokoonnumme kirjastossa keskiviikkona 29. lokakuuta klo 18.00.

Terveisiä Helsingin yliopistosta Saarasta tulee äidinkielenopettaja

SAARA LAHNAOJA

Opiskelen siis pääaineenani suomen kieltä Helsingin yliopistossa. Sivuaaineena minulla on yleinen kirjallisuustiede, ja tähtään kovasti äidinkielenopettajaksi. Juurikaan muita aineita en ole vielä uskaltanut kokeilemaan.

Viime keväänä tosin yritin käydä tietojenkäsittelytieteen laitoksella ohjelmoinnin peruskurssia, mutta ilmeisesti siitä oli vain se hyöty, että kohtasin humanistisen luonteeni todellisuudessa. En kerta kaikkiaan pystynyt ymmärtämään sitä tapaa ajatella, varsinkin kun kaikki muut opiskelijat olivat pääsääntöisesti matematiikan laitokselta. Luennoilla alkoi unettaa ja harjoitusryhmissä pelottaa, että mitäs jos minä joudun esittelemään tätä tehtävänarkaisua, jota en välttämättä itse edes tiennyt.

Sen jälkeen oman pääaineen ja kirjallisuustieteen luennot ovat tuntuneet suorastaan miellyttäviltä. Nyt aloitin kielifilosofian kurssin teoreettisen filosofian laitokselta. Ehkä me suomen kielen laitoksella tosiaan olemme tottuneet vähän liian hyvälle esiintymistaitoisten ja innostavien luennoitsijoiden suhteen; tuo mies tuntui yksinkertaisesti tylsältä, mutta onneksi aihe on sentään kiinnostava.

Jonkinlaisia ristiretkiä omien aineiden ulkopuolelle pitäisi kuitenkin tehdä, filosofia tuntui ihan hyvältä vaihtoehdolta ainakin vielä tässä vaiheessa.

Akateeminen vapaus on hyvästä

Vuosi sitten kuvittelin, etten varmasti selviä tästä vuodesta hengissä. Yllättäen olikin toukokuu ja huomasin suunnittelevani kesäksikin opintoja, vaikka jon-

Saara Lahnaoja: "Siitä ehkä juuri pidänkin yliopistossa, että ainakin miltei kaikkea voi kokeilla."

kinlaisia kesätöitäkin olisi ollut saatavissa. Aloitin kesällä yleisen kirjallisuustieteen perusopintoja avoimessa yliopistossa, jossa Helsingin yliopiston opiskelijat saavat ilmaiseksi kesäopinnot. Silloinkin tuli taas huomattua se ihmeellinen asia: yleensä asiat eivät ole lähellekään niin kauheita kuin etukäteen kuvittelisi.

Luennot olivat kohtuullisen helppotajuisia ja opettajat mukavia. Tenteistä olen myös päässyt ihan kivoilla arvosanoilla läpi, joten ihan turhaan taisin pelätä, etten pärjäisi. Tietty akateeminen vapaus on hyvästä, mutta en haluaisi kuvitella itseäni ikuisena opiskelijanakaan.

Itse olen varmaan siitä onnelli-

nessä asemassa, että tiesin, mille alalle haluan jo pitkälti yläasteella. Fuksiryhmässäni oli lähes poikkeuksetta sellaisia ihmisiä, jotka olivat jo valmistuneet jostain, parhain taitoi olla valmis kauppatieteiden maisteri. Jonkinlainen itsetuntemus ei tietenkään olisi pahitteeksi, mutta eihän sitä tietenkään aina voi tietää, mitä haluaa.

Opettajaksi opiskelemissa

Nyt tänä syksynä olen aloitellut jo tietyllä tavalla opettajaksi opiskelua muutaman kurssin muodossa. Erityisesti opettajan äänenkäyttö -kurssin ensimmäinen kerta tuntui jo huikean in-

nostavalta. Kurssi, jolla seisoskelaan, pidetään hyttymäistä nnnn-ääntä ja pyöritellään sormeja silmien edessä niin kuin se olisi hyttynen, ei voi olla läpikotaisin kamala.

Kirjallisuuden opinnoissani en ole vielä erityisesti edennyt. Olen käynyt vasta peruskurssista osan, mutta erityisesti antiikin kirjallisuuden kurssi teki näistä vaikutuksen. Tuntui hassulta huomata, miten samanlaisia piirteitä on esimerkiksi antiikin teatterissa kuin nykypäivän amerikkalaisissa komediaelokuvissa. Jim Carrey olisi luultavasti hurmanut käytöksellään myös silloiset kreikkalaiset ja roomalaiset.

Kyllähän tässä ollaan aika alussa opintoja toisaalta vasta, vaikka välillä iskeekin paniikki, miten minusta voi koskaan tulla opettajaa, kun en kerran vielä tiedä, miten sellaiseksi oikein opitaan. Mutta kyllä minä luotan sen verran koulutusjärjestelmäämme, että minustakin vielä tulee se äikän maikka joku päivä.

Suosittamani opus

Sapfo: Iltatähti, häälaulu

Tuskin kukaan on koskaan päässyt runoudessaan samaan luonnollisuuteen ja herkkyyteen kuin Sapfo. Antiikinaikaiset runot ovat Pentti Saarikosken suomentamina edelleen koskettavia, vaikka niistä onkin säilynyt vain pieniä katkelmia ja osia muissa teoksissa. Lesboksen saarella 600-luvulla ennen ajanlaskun alkua elänyt runoilija sekä kohahdutti kansaa että kehitti ja uudisti lyriikkaa. Ilman historiallistakin taustaa pienet runonpätkät suorastaan puhdistavat ihmismieltä kuten tämäkin:

Rakkaus ravisteli / minua / Tuuli vuorilla raastaa tammipuita.

Markus Kajo: Kettusen kolmas

ILKKA ANTONEN

Valitsin omaksi lempikirjakseni Markus Kajon kirjan: "Kettusen kolmas." Se on miehen kolmas pakinakokoelmajulkaisu. (kuten nimestäkin voi päätellä) Kirjassa Kajo vitsailee kaikesta maan ja taivaan väliltä. Hän keksii mielenkiintoisia näkökulmia erittäin arkisista, mutta jotenkin myös kummasti kiinnostavista asioista. Väriä kirjaan tuovat Kajon eriskummalliset sanayhdisteet - sanajärjestykset ja -vastineet. Teksti on helppolukuista, ja jutut ovat riittävän lyhyitä. Näin

Arto Paasilinna: Jäniksen vuosi

JANNE IKOLA

Minun mielikirjani on Arto Paasilinnan kirjoittama Jäniksen vuosi. En ole lukenut montakaan kirjaa, ja niistä kirjoista tämä on noussut parhaimmaksi.

Kirjaa kun alkaa lukea, niin se "nielaisee mukanaan". Kirjaa ei tahdo malttaa jättää kesken, kun on aloittanut. Kirjassa on hyvä tarina ja sopivasti huumoria.

Kirja kertoo kaupunkielämään kyllästyneestä miehestä nimel-

ne on myös helppo sisäistää ja ymmärtää. On välissä tietenkin muutama pitempi juttu, mutta nekin on rakennettu niin, että lukija pysyy mukana tekstissä kaiken aikaa.

Kajon huumori on ihan omaa luokkaansa. Sitä on erittäin vaikea kuvailla sanojen parhaiten sen pystyy sisäistämään lukemalla joitain herran teoksia. Huumoria voisi sanoa tietyllä tavalla moderniksi. Kirja puree erittäin hyvin varsinkin nuoreen väestöön; tosin kirjalla ei sinänsä ole omaa kohdeluokkaa.

tään Vatanen, joka löytää tienvarresta pienen jäniksen poikasen. Tästä alkaa jäniksen ja Vatasen pitkä taival, ja he kokevat yhdesä monia seikkailuja. Kirjan lopussa Vatanen ja jänis vangitaan, kun he ylittävät Venäjän rajan metsästäessään karhua. Jänis ja Vatanen viedään vankilaan, josta he karkaavat, eikä heistä ole sen jälkeen kuultu.

Luin kirjan yläasteella 9. luokalla, kun jostakin kirjailijasta piti tehdä esitelmä.

Arto Paasilinna: Isoisää etsimässä

HANNES KOIVUSIPLÄ

Luin 8.luokalla Arto Paasilinnan kirjan "Isoisää etsimässä". Kirja nielaisi minut mukaansa sen hauskan huumorin ansiosta. Huumori alkoi heti ensimmäisen luvun jälkeen. Kirjassa esiintyvä huumori on juuri minun maku-

uni - pidän sekä "suorasta huumorista" että huumorista, joka ei ole oikeastaan vitsi, vaan jokin pätkähullu teko yms. Kirjassa esiintyy enemmän jälkimmäistä kahdesta mainitsemastani "huumorityylistä". Kirjassa teurastetaan poro hotellihuoneessa ja muuta yhtä "hullua".

Brian Jacques: Lentävä hollantilainen, Haaksirikkoiset

HANNE MAIJALA

Kööpenhamina. 1620:

Barbaarihainimisessä satamakapakkassa istui kaksi miestä. Hollantilainen merikapteeni ja kiinalainen jalokivikauppias silmäilivät toisiaan pöydän yli.

Kumpikaan ei kiinnittänyt liempää huomiota ulkoa kuuluviin ääniin. Myös ginikarahvi ja vesikannu saivat olla pöydällä koskemattomina. Miesten katseet leikkasivat kapakan savuista ilmaa ja nauhiutuivat pieneen siniseen samettipakettiin, jonka jalokivikauppias oli juuri laskenut pöydälle.

Poika juoksi niin kovaa kuin jaksoi, suu ammoltaan ja hengäs-

tyneenä. Hän yritti kaikin keinoin saada keuhkonsa täyteen sataman raskaan sumuista ilmaa. Hänen märtät ja rikkinäiset ken-

"Eli koukussa on ja pysyy. Minä ainakin olin luettuani ensimmäiset kappaleet."

känsä takoivat mukulakivistä katuun. Samaan katuun jytisi myös paljon kalliimpien kenkien kolke, kun takaa-ajajat saavuttivat häntä askel askeleelta. Poika alkoi jo huojua, mutta onnistui pakottamaan itsensä jatkamaan. Hän komuroi kapakalyhtyjien keltaisten valoryppäiden ohi, kohti niiden takana kelluvaa maidonpehmeää öistä usvaa.

Eli koukussa on ja pysyy. Minä

ainakin olin luettuani ensimmäiset kappaleet. Mitään todella jännittävää niissä ei tapahdu, mutta silti herää suuri joukko kysymyksiä. Mikä osa kapteenilla on? Onko hän kenties merirosvo? Entä jalokivikauppias? Mitä hänen pakettinsa sisältää? Ja poika.. Kuka hän on? Miksi häntä ajetaan takaa? Mitä hän on tehnyt? Ei kai kukaan voi sietää vastaamattomia kysymyksiä.

Kiinnostuin jo sarjan nimestä Lentävä hollantilainen, jonka legenda on varmasti useimmille entuudestaan tuttu. Kuinka hollantilaisen kapteeni miehistöineen joutuu rangaistuksena rikkomuksestaan

Kiinnostuin jo sarjan nimestä Lentävä hollantilainen, jonka legenda on varmasti useimmille entuudestaan tuttu.

kiertämään ikuisesti maailman meriä.

Kirjan alku antaa sisällyksestä hiukan väärän kuvan. Ei koko kirja kerro aavelaivasta. Poika kyllä on mukana koko ajan, varsinkin tärkeässä roolissa. Hän on ainoa, joka jää henkiin Lentävän hollantilaisen haaksirikosta. Toisin kuin laivan muu miehistö, hän on viaton ja turmeltumaton.

Juuri tämän ansiosta hän pelastuu ja saa merkilisen sinunauksensa. Hän ei koskaan vanhene, vaan pysyy aina yhtä nuorena kuin silloin, kun hänet kiskottiin sisään hollantilaiseen. Ennen mykkä poika saa myös

kyvyn puhua ja ymmärtää kaikkia kieliä.

Toisin kuin niitä, jotka näkevät lentävän hollantilaisen, pojan nähneitä ei kohtaa onnettomuus. Päinvastoin. Hän ilmestyy aina sinne missä tarvitaan apua. Hänen tehtävänään on vaeltaa läpi aikakausien, sinne missä avuntarve on suurin, mukanaan ystävyttä luottamista ja lämpöä.

Sarja Lentävästä hollantilaisesta kertookin siis itse asiassa tästä pojasta ja hänen matkoistaan ympäri maailmaa. Ensimmäisessä kirjassa, Haaksirikkoisissa, käsitellään pojan ja koiran ensimmäisiä vuosia hol-

lantilaisen jälkeen, jotka he elelevät rauhassa vanhan lammaspaimenen luona. Tämän jakson jälkeen kuitenkin siirrytään Englantiin vuoteen 1896.

Takana on jo monia seikkailuja, joista kerrotaan sarjan seuraavissa kirjoissa. Tällä kertaa poika ja koira kuitenkin saapuvat näennäisen rauhalliseen ja uneliaaseen englantilaiseen pikkukylään. Ni-

menomaan näennäisen, sillä ongelmia aiheuttavat sekä jengi nimeltä Latoliuta että Obadiah Smithers.

Takana on jo monia seikkailuja, joista kerrotaan sarjan seuraavissa kirjoissa.

Me vallanhimoiset kärpäset

TANELI HEIKILÄ

Ihmiset ovat kuin kärpäsiä, raadollisia, vain omaa etuaan ajattelevia laumasieluja. Ja kärpästen herra on Pelko. Se sanelee, kuinka ja miten suhtautua asioihin, ketä kunnioitetaan ja ketä vihataan. Hän, joka hallitsee pelon ja osaa käyttää sitä aseenaan, voi määrätä kaikkea.

“Vaaleatukkainen poika hivutautui alas kalliolta ja lähti pyrkimään laguunia kohti. Vaikka hän oli riisunut yltään koulunsa tunnuksella merkityn villapaidan ja piteli sitä kädessään, hänen harmaa paitansa oli tumma hiestä, ja hiukset liimautuneet korkean otsaan.” **William Goldingin Nobel-palkittu romaani Kärpästen herra tempaa lukijansa mukaan jo ensisanoista.**

“William Goldingin Nobel-palkittu romaani Kärpästen herra tempaa lukijansa mukaan jo ensisanoista.”

kailuromaanina, pidän itse sitä myös psykologisena tuotoksena. Kirja kertoo loistavasti mistä tahansa sosiaalisesta ryhmästä sekä sen toiminnasta.

Lukijalta vaaditaan melkoisen kypsää ajattelua nähdäkseen selkeästi Goldingin nerokkaasti luomien kulissien taakse. Luetuani nyt kolmannen kerran tämän romaanin uskon käsittäneeni, mitä kirjailija ajaa takaa. Keskeisenä sanomana on ihmisen synnynnäisesti piilevä itsekkyyden ja julmuus, jonka yhteiskunnan sivistys on peittänyt valheellisen kuorensa alle.

Kirjan päähenkilö **Ralph** on oikeudenmukainen, rehellinen ja ennen kaikkea karismaattinen, toisin sanoen luontainen johtaja. Kun tähän lisätään vielä fyysiset hyveet, komeus ja urheilullisuus, hän on malliesimerkki ihanneyksilöstä, täydellinen. Mutta Ralph saa huomata, ettei johtajuus aina ole niin helppoa. Se on palkitsevaa vain silloin, kun yhteisössä toimitaan sovittujen normien

mukaan.

Golding antaakin kirjansa kautta ymmärtää, että ihmisen perusluonteisiin kuuluvat oman edun tavoittelu ja vallanhalu. Tämä tieteenkin sotiiryhmässä toimimista vastaan. Auktoriteetin pettämiseen tarvitaan siis vain sopiva houkutin ja mahdollisesti hiukan pelottelua. Kärpästen herrassa houkuttimena on ruoka, liha, mutta myös mahdollisuus antautua primitiivisten vaistojen valtaan, eli tulla villiksi fyysisesti ja mutta myös psyykkisesti. Ehkä tässä kiehtoo se, että saa jättää taakseen kaikki sivistyneen elämän rajoitteet ja päästää meissä jokaisessa asuva alkukantaisuus valloilleen.

Toinen tärkeässä roolissa oleva henkilö on Possu, Ralphin tapaan “oikeuden” puolella. Hän on viisain ja ajattelevin kaikista saarella olevista pojista. Mutta hän on myös lihava eikä hän ole mitenkään urheilullinen, joten häntä ei arvosteta kovin korkealle saaren hierarkiassa. Ralph ja Possu

kumpikin tarvitsevat toisiaan; Possu antaa viisaita ohjeita Ralphille, ja Ralph taas suojelee häntä muiden poikien pilkkua vastaan johtajuuden suovallalla. Näiden kahden erilaisen persoonan välille kehittyikin tarinan kuluessa omi-

tystävyys.

Myös **Jack Merridew** on keskeisessä osassa saaren tapahtumissa. Jack on poikakuoron johtaja, ja hän ottaa metsästyksen taakan harteilleen. Pojat ovat nähneet metsässä villisikoja, joten Jack kuoronsa kanssa alkaa jahdata niitä. On aika paradoksaalista, että kunnollinen ja nuhteeton englantilainen poikakuoron johtaja ottaa Ralphilta vallan itselleen ja hänestä kasvaa kaikkien pelkäämä ja kunnioittama johtaja. Ehkä kirjailija haluaakin välittää tällä ajatuksen, että yhteisössä on aina joku kapinallinen ja vallanhaluinen. Tietenkin valta lisää vallanhalua, eli kun Jack on kerran päässyt johtajaksi, hän haluaa kaikin keinoin pitää valtikan itsellään. Ralph taas on demokra-

tian puolella; hän kannattaa äänestystä ja alistuu yhteisön päätökseen.

Kun Jack pääsee vallan kaivaan, hän osaa taitavasti käyttää hyväkseen pelon voimaa. Jackin keksiessä yhteisen vihollisen Ralphin, hänen alaisenaan olevat hiukan epävarmat pojat tiivistyivät yhteen hiileen puhaltavaksi heimoksi. Kun omat joukot meinaavat rakoilla, jokaista kosketavan ja yhdistävän asian avulla saa rivit tiukemmiksi.

Suurta roolia näyttelee alas tulleesta koneesta saarelle hypännyt laskuvarjohyppääjä, joka kuu-lee laskeutuessaan. Saarella olevat pojat eivät tiedä tapahtuneesta mitään, joten kun he ensimmäisen kerran näkevät tuulella huojuvan lentäjän, heidän mielikuvituksensa muo-voaa tästä tunnistamattomasta rauhanhairsijästä Pedon. Pedon olemassaolo vaikuttaa heihin koko ajan, tietoisesti mutta ennen kaikkea tiedostamatta. Pikku hiljaa pojista tulee pelokkaita villoja, jotka kavahtavat pientäkin ääntä.

Kun pojat eräänä iltana ovat nuotion äärellä uhoamassa Pe-

dolle ja tanssimassa sotatanssia, metsästä horjuu esiin Simon, syrjään vetäytyneen poika, joka on tulossa yhdeltä monista yksinäisistä kävelyretkistään. Kiihkoissaan muut surmaavat hänet. Vaikka tapahtumasta ei puhuta jälkeensä, jokin muuttuu. Kun Possun vuoro tulee, siihen suhtaudutaan jo paljon vähättelevämmin, kuin väkivaltainen kuolema kuuluisi jokapäiväiseen elämään.

Kärpästen herra on voimakas kuvaus ihmiskun-
nasta pienoiskoossa.

“Kärpästen herra on voimakas kuvaus ihmiskunnasta pienoiskoossa.”

nasta pienoiskoossa. Se on vaikuttavuudeltaan jotain sanoin kuvaamatonta, siihen ei rajallinen kielitaitoni riitä. Minuun kirja jätti syvän jäljen, varsinkin kun se on kerrottu puhtaita ja viattomia koulupoikia esimerkkinä käyttäen. Ei voi kuin ihmetellä ja ihaila Goldingin taitoa nostaa esille ihmisten todellinen minä.

“Minä olen osa sinusta itsestäsi! Minä olen aina lähellä, lähellä, lähellä! Minä olen syy, jonka vuoksi mikään ei käy niin kuin pitäisi. Minun vuokseni asiat ovat niin kuin ovat!”

Eoin Colfer: Artemis Fowl

SUVI NIEMELÄ

Eoin Colfer on irlantilainen kirjailija, joka on kirjoittanut useita lastenkirjoja. Kirjoitettuaan fantasiakirjan Artemis Fowl, joka sai suuren menestyksen maailmalla, hän jätti opettajan uransa Wexfordissa ja ryhtyi vapaaksi kirjailijaksi. Hän on asunut myös Italiassa, Tunisiassa ja Saudi-Arabiassa ja kertomansa mukaan keräsi näissä maissa tietoja kirjojaan varten.

Eoin Colfer julkaisi ensimmäisen Artemis Fowl kirjan vuonna 2001. Vuoteen 2003 mennessä niitä on ilmestynyt kaksi lisää, Artemis Fowl, Tehtävä pohjoisessa sekä Artemis Fowl, Ikuisuus-koodi.

Artemis Fowl on ikivanhan irlantilaisuuden viimeinen, jonka älykkyydosamäärä on suurempi kuin useiden tiedemiesten. Kirjan mukaan hän pysyy huiputtamaan kaikissa psykologisissa testeissä ja on passittanut useita psykiatereja toipumaan omiin hoitolaitoksiinsa.

Kirjan alussa esitetään kysymys, miksi tällainen nero valitsi urakseen rikollisuuden? Vastauksen tietää kuulemma vain Artemis itse, vaikkakin se avautuu lukijalle lukujen ja kirjojen myötä. Ensimmäisessä kirjassa Artemis Fowl laatii suunnitelman, jolla hän haluaa palauttaa köyhtyneelle Fowlin suvulle sen vanhan arvokkuuden. Kirjan sanoin, tämä

suunnitelma uhkasi tehdä lopun monesta mahtavasta kulttuurista ja syöstä maailman lajien väliseen sotaan. Artemis aikoi ja varasti keijuilta näiden mittavan kulttuurin. Apunaan ainoastaan henkivartijansa, tämän sisar ja omat aivonsa, Artemis kaappasi keijupoliisin **Holly Shortin** ja käyttäen tätä panttivankinaan, onnistui saamaan keijujen kulttuurin tai lunnasrahaston, käsiinsä.

Keijuilla ei ollut mitään aikomusta antaa Artemiksen pitää kultaa, vaan he aikoivat keijujen taikaa ja tekniikkaa avuksi käyttäen saada kullat takaisin. Mutta Artemis onnistui huiputtamaan heitä kaikkia ja pakeni keijujen kehittämästä aikapysäytyksestä juuri ennen kuin he räjäyttivät pommin, jonka tarkoituksena oli pyyhkiä Artemis Fowl maailmankartalta.

Mikä kirjasta tekee niin mielenkiintoisen ja nuoriin vetoavan on se, että Artemis Fowl on 12-vuotias. Fowlin suku on ollut rikollisten aikojen alusta lähtien. Artemis Fowl vanhemman laillistumispyrkimykset valuivat Venäjän mafian myötä Jäämereen ja tämän seurauksena Fowlin suku köyhtyi. Artemiksen äiti menetti mielenterveytensä miehensä ”kuoltua” (pelastetaan kirjassa Artemis Fowl, Tehtävä pohjoisessa) ja Artemis Fowl nuorempi otti ohjat käsiinsä Fowl Manoris-

Kirja on jännittävä, hauska ja todella kiinnostava. Eritoten sen todenmukaisuus saa lukijan istumaan hiljaa paikallaan monta tuntia, kahlaamassa läpi sen sivuja. Kirjassa ei liikuta mielikuvitusmaailmassa, mitä nyt pari kilometriä taivalletaan keijujen maanalaisessa kaupungissa. Paikat ovat todellisia, ihmisten käyttämä kieli on todellista, jopa Artemiksen tietokoneet ovat todellisia.

Keijut ovat ainoa yliluonnollinen asia, ja heidänkin olemassaolonsa on selitetty tieteellisesti, ei uskonnollisesti. Artemis Fowlia voisi siis nimittää myös tieteiskirjaksi, mutta siinä on kuitenkin niin paljon fantasian piirteitä, että tarkkaa tyylia on vaikea määrätä.

Hauskuus on yksi kirjan miellyttävimpiä piirteitä. Joskus saa jollekin sananvaihdon nauraa kippurassa ja varsinkin keijujen tietokoneenero-kentauri Foaly saa sarkastisilla ja ärsyttävillä huomautuksillaan varastettua koko shown.

Ainoa ”huono” puoli kirjoissa on se, että ne loppuvat liian lyhyeen. Artemiksen ja keijujen vaiheista voisi lukea paljon kauemmin, kuin mihin kirja loppuu. Mutta toisaalta se on myös hyvä puoli kirjassa. Juoni on selkeä ja ytimekäs ja ainoastaan Artemiksen tuplabluffit tuovat vähän sekavuutta, mutta ne ymmärtää helposti jo toisella lukukerralla.

Stephen King: Kalpea Aavistus

JULIA KYLMÄLÄ

Kirjan juoni on mielenkiintoinen ja mukaansatempaava. **Stephen Kingin** Kalpea aavistus kertoo kirjailijasta, joka vaimonsa kuoltua menettää kykynsä kirjoittaa. Hän muuttaa asumaan mökilleen, jossa tapahtuu kummia. Mies tutustuu paikan historiaan ja saa selville kaamean salaisuuden. Samalla hän yrittää auttaa köyhää ja nuorta leskeä saamaan huoltajuuden lapselleen.

Kirjan on paras tähän asti lukemistani. Hieman ”epämääräisemmistä” kohtauksista en sano mitään. Kirja kuitenkin kosketti minua jollain tavalla. Kahu on aina ollut lähellä sydäntäni, ja kirjan luettuani olen ruvennut harkitsemaan, mitä kannattaa ajatella mistäkin. Myös jääka-

pin oven magneetteja seurasin jonkin aikaa.

Kirja ei tosin ole sinänsä kovin pelottava, mutta lukemisen arvoinen ja mieleenpainuva. Itse

ainakin tykkäsin. Joskus tulee turhaa jaarittelua, mutta siihen tottuu. Arvosanaksi antaisin 9-.

Julia Kylmälä (oik.)harjoittelee yläasteen ilmaisutaidon tunnilla joulunäytelmää. Näyttelijäkavereina ovat Anniina Pakkala ja Anssi Vaarala.

Shakespearen näytelmiä

Othello

HANNE MAIJALA

Desdemona rakastuu Othelloon hänen tarinoidensa pohjalta. Hän on viaton, ja Othellon kuvauksista päätellen täydellinen, täydellisen omistautuvaa on myös hänen rakkautensa. Hänen rakkautensa ei horju isän vihasta, eikä muiden halveksunnasta, kun hän ottaa itseään alempiarvoisen miehen. Kuolemansa hetkelläkin hän yrittää pelastaa miehensä ottaen kuolemansa omaksi syyk-

seen: ”Ei kenkään, minä itse. Hyvästi! Terveiset herralleni, rakkaalleni!” Hänen rakkautensa ylittää pimeyden tuolle puolelle.

Erityisen selkeästi hänen rakkautensa ilmenee myös vähän ennen hänen kuolemaansa sanoissa: ”Niin rakastan, ett’ ynseys ja moitekin sen miehen suosiolta tuntuu.” Kaikkein rakastuneinkin nainen yleensä loukkaantuu ja hermostuu, jos hänen rakastettunsa kohtelee häntä ynseästi ja moittii häntä. Mutta ei

Desdemona. Miltähän keuhut ja ylistys mahtavat hänestä tuntua, negatiivisetkin asiat aiheuttavat iloa?

Desdemona ei rakasta pelkäänsä Othelloa, hänen rakkautensa ulottuu kaikkiin häntä ympäröiviin ihmisiin. Ei tietenkään samanlaisena kuin hänen rakkautensa Othelloon. Hän on vain täydellisesti sisäistänyt sen, mitä lähimmäisen rakkautella tarkoitetaan. Viattomasti hän olettaa, että kaikki muutkin sen tietävät. Hän ei osaa kuvitellakaan, että joku tahtoisi hänelle tai jollekulle muulle elävälle olennolle jotain pahaa. Hän ei osaa edes kuvitella, että nainen voisi pettää miestänsä. Tämän hän ilmaisee ystävänsä Emilialle heidän keskustellessaan vähän ennen hänen kuolemaansa:

Desdemona: Emilia, uskotko – kautt’ omantunnon! – kenenkään naisen miestänsä pettävän noin törkeästi?

Emilia: Uskon, niit’ on kyllä.

Desdemona: Sen tekisitkö, maailman jos saisit?

Emilia: No, entä te?

Desdemona: Ah, en, niin kauan kuin nään taivaan valon! – – En usko, että naista onkaan moista.

Hamlet

TIINA SILVOLA

Hamlet on William Shakespearen vuonna 1601 kirjoittama näytelmä. Näytelmän tapahtumat sijoittuvat 1600 -luvun Tanskaan, jossa kuninkaan hovi on joutunut hirveän tragedian uhriksi. Shakespearen näytelmän juonen voi tiivistää yhteen sanaa: kosto. Murhattu Tanskan kuningas ilmestyy pojalleen ja pyytää tätä kostamaan puolestaan. Prinssin, Hamletin, päämäärä on selvillä, enää täytyy keksiä miten.

”Siis kuule, Hamlet: Sait sinä, niin kuin koko Tanska tietää että kuolin käärmeen puremaan puutarhassani päiväunieni aikaan – tuo taru kavala on perätön. Siis tiedä poikani: Se myrkkykäärme, joka pisti isääsi, nyt kantaa itse hänen kruunuaan.”

Petollisen ja vallanjanoisen sedän on kuoltava, mutta Hamlet epärooi. Hän ei tiedä, mitä pitäisi tehdä. Oliko hänen näkemänsä aave todella hänen isänsä vai paholainen, joka prinssiä heikolla hetkellä houkuttelee, kohti turmelusta. Hamlet pohtiikin: ”Ollakko vaiko eikö, siinä pulma. Jalompaa onko ottaa vastaan vastaan pahansuovan onnen tur-

Hamlet näyteltiin aulassa; yleisö seurasi esitystä parvelta ikään kuin oikeassa Shakespearen teatterissa.

mannuolet, vai aseella selvä tehdä murheistaan, lopettaa ne kerta kaikkiaan? Kuolla – nukkua vain, nukkua – ei muuta – ja uskoen että siihen uneen loppuu sielun tuskat, päättyy kurja piina jonka syntymässään peri lihamme, eikö se olisi suloinen armo? Kuolla, nukkua, vain nukkua ja kentien nähdä unta?”

Monien vaiheiden kautta

Hamlet saa suoritettua tehtävänsä, vaikka se koituu hänen kuolemakseen. Hänen viimeiset sanansa rakkaalle ja uskolliselle ystävänsä ovat: ”Jos olet mies ja minulla on sydämessäsi on paikka, siirrä autuuttasi vielä jonkin aikaa aikaa ja jäät tähän murheen maahan maailmaan minun tarinaani kertomaan.”

Rikhard III

SUVI NIEMELÄ

Richard III on William Shakespearen viimeisimpiä historiallisia näytelmiä. Se valmistui noin vuonna 1592 ja se julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 1597, joten se on silti yksi hänen aikaisemmista näytelmistään. Se on Shakespearen toiseksi pisin näytelmä ja jatkaa itsenäisenä teoksena Shakespearen Ruusujen sota-sarjaa. Richard III:n maailmassa sota Yorkien ja Lancasterien välillä on jo muodollisesti ohi, mutta näytelmän tapahtumat saavat taistelut puhkeamaan uudelleen. Viattomia kuolee, ystävätkään kääntyvät vihollisiksi ja Richard kruunataan kuninkaaksi. Monien juonenkäänteiden jälkeen, kaksi armeijaa marssii toisiaan vastaan ja rauha julistetaan Englantiin uudelleen Richardin maataessa kuolleen Boshworthin kentällä. Tällöin valtaan astuu kokonaan uusi suku, Tudorit, joiden ensimmäinen hallitsija oli Richmondin kreivi, Henrik VII.

Shakespeare kirjoitti useita historiaan pohjautuvia näytelmiä elämänsä aikana. Ne eivät itse asiassa ole historiallisesti tarkkoja, mutta ne onkin tarkoitettu viihteeksi, ei opetusvälineiksi. Nykyaikana on muotia tehdä elokuvia erilaisista historiallisista tapahtumista tai henkilöistä. Katsojille riittää ihmeteltävää, kun juoneen lisätään vielä traagi-

nen rakkaustarina tai annetaan hämähäki motiivit kaikelle tapahtuneelle. Richard III on samankaltainen teos, vaikka se onkin kirjoitettu pari sataa vuotta aiemmin.

Historiantutkijoilla on ristiriitaisia mielipiteitä siitä, onko Glosterin herttua Richard todella ollut vallankaappaus ja sen toteuttava konna, vaiko pelkäänsä viaton sivullinen, joka tuli vedetyksi mukaan koko sotakuun. Tudor-suku käytti paljon aikaa Richardin panetteluun ja sanotaan, ettei hän ole koskaan ollut yksikätinen kyttäselkä. Niitä käytettiin antamaan hänestä kuva äärimmäisenä pahana tyyppinä, ja ne ominaisuudet kuulemma jopa lisättiin myöhemmin hänen muotokuvaansa. ”Niin, minä, viekkaan luonnon vikamuoto, somuuden sopusuhdeta vaille jäänyt, kuvaton keskoinen ja ennen aikaa puol'eräisenä henki-ilmaan tuotu, niin muodoton ja rampa, että koirat mua haukkuvat, kun niiden ohitse liikkaan, ...” Shakespeare esittää hänet kuitenkin enemmän tai vähemmän rujona rumiluksena, koska se kuvaa samalla hänen hulluuttaan, joka sai hänet ryhtymään vallankaappaukseen. Jos näytelmässä kerrottaisiin asiat niin kuin ne olivat, se ei olisi enää näytelmä vaan historian kirjja.

Romeo ja Julia

ELINA SEPPÄ

Shakespearen tapa nähdä elämää tulee voimakkaasti esiin juuri Romeoissa ja Juliassa. Hänelle elämä on yhtä kuin rakkaus, ja rakkauden vastakohta on kuolema. Rakkaus ja kuolema ovat kaiken alleen kumoavat voimat, joita vastaan ei voi taistella. Romeo ja Julia elävät, koska rakastavat ja ilman rakkautta he haluvat kuolla. ”Jos et mua rakasta, he saakoot tulla: Parempi heidän vihaansa mun kuolla kuin riutua sun rakkauttas vailla.” Kaikista maailman ihmisistä juuri he kaksi kohtaavat toisensa, heidän rakkautensa on tuhoon tuomittu, viha heidän sukujensa välillä on liian katkera.

Mikä saa nuoret uskomaan rakkauden voimaan horjumatta? ”Kaks perhettä yht’ arvokasta, Veronan kaupungissa kumpikin,

nous uuteen kiistaan vuoksi vanhan vihan...” Romeo ja Julia elävät vihan keskellä. He haluavat uskoa parempaan maailmaan, jossa vihaa ei ole. He kantavat sukujen perillisinä vihan perintöä harteillaan. Rakkaus ja välittämisen tunne on heille vapautus tuosta taakasta, joka varjostaa heidän tulevaisuuttaan. Siksi he rakastavat, pelkäämättä esteitä, joita viha heidän tielleen asettaa.

Järkeä ja tunteita? Ei, vain tunteet. Romeo seuraa sydämensä ääntä heittäen mielestään kaiken järjen ja viisauden. ”Rakkaus, mua etsimään se kehotti; se mulle myös neuvot antoi, minä silmät sille. En luotsi ole; mut jos etäällä’ oisit kuin meren kaukaisimman vaahtoranta, niin merta uhmaisoin mä vuoksi aarteen moisen...”

RUUT TORNBORG

Demetrius on maineikas nuori herra. Hänen täsmällisyytensä ja kuuliaisuutensa kuulaa näytelmän läpi. ”...Demetrius on ansiokas nuorukainen”, ruhtinas Theseus kehuu häntä. Kuitenkin Demetriuksen täsmällisyys ja lainopillisuus on kokenut kolauksen, mikä tekee nuoren miehen olemuksesta hieman lipevän: ”...Demetrius, tuo – ja tämän sanon sille vasten naamaa – piiritti kauan Helenea, Nedarin tyttärtä, kuten tiedetään, valloitti hänet, ja kuinka kävi? Nyt tuo tyttöparka, hylättyä, itkee voihiin, rukoilee ja konttaa tuon huijarin ja roiston kantapäällä.”

Helenan jättäminen ilmentää Demetriuksen epävarmuuden ja hieman paikkaa etsivän luonteen. Demetriuksen kasvu näytelmän aikana on huomattava. Hän muuttuu eri ihmiseksi ja hänen rakkau-

tensa kohteeksi nousee yksin ja ainoastaan Helena: ”...ja kaikki usko, kaikki rakkaus, kaikki mihiin koskaan kykenen kuuluu Helenalle ainoastaan... olin kihlautunut ennen Hermiaa, välillä häneen kyllästyin ja häntä inhosin kuin sairas ruokaa mutta nyt kun olen terve jälleen, hän on silmiäni, hän on sydämeni ainut valo...”

Hermian isä Egeus on itsenäisyyden mies. Hän ei ajattele Hermian parasta vaan omaa mainettaan ja suvun kunniaa, kun ei anna Hermian naida miestä, jota tämä todella rakastaa. ”...ellei tyttö juuri nyt ja tässä lupaa naida Demetriusta vetoan vanhan isän oikeuteen: koska hän on minun, minulla on häneen täysi valta – siis joko tämän miehen vaimoksi tai sitten kuoloon...”

